Муркаш район хаçачĕ

Çĕнтерӳ ялавĕ

1944 çулхи çу уйăхĕн 5-мĕшĕнченпе тухать

46 (8210) № ✻ *Юн кун, 2014 çулхи çĕртме (июнь) уйăхĕн 25-мĕшĕ* ✻ *Хакĕ ирĕклĕ*

Республика кунĕ мероприятисемпе пуян

Ĕнер официаллă майпа Республика кунне паллă турăмăр. Каçкӳлĕм республика тĕп хулин Хĕрлĕ лапамĕнче халăх пултарулăхĕн Пĕтĕм Раççейри XXII "Раççей çăл куçĕсем" фестивалĕн гала-концерчĕ иртрĕ, республикăра пурăнакансене Чăваш Республикин патшалăх уявĕпе – Республика кунĕпе – республика Пуçлăхĕ Михаил Игнатьев саламларĕ. Уявпа çыхăннă мероприятисем вара Шупашкарта та, республикăн ытти хулисемпе районĕсенче те унччен чылай пулчĕç, уяв мероприятийĕсен календарĕнче вĕсем татах йышлă-ха, июнь уйăхĕ вĕçлениччен тăсăлаççĕ. Муркашсем те вĕсене активлă хутшăнаççĕ.

Халăх пултарулăхĕн Пĕтĕм Раççейри "Раççей çăл куçĕсем" фестивалĕ июнĕн 23 – 24-мĕшĕсенче иртрĕ. Унта Раççейри 32 регионтан 39 коллектив хутшăнчĕ. Пултарулăх коллективĕсем Италирен, Азербайджанран, Китайран, Белоруссирен, Эстонирен те пулчĕç.

Фестиваль шайĕнче июнĕн 21-мĕшĕнче пирĕн районта Китай Халăх Республикинчен килнĕ коллектив пулчĕ. Сăмах май ют çĕр-шыв делегацийĕсем Муркаш тăрăхне килсе кайни пĕрремĕш мар. Иртнĕ çул кăна Муркашсем Украина представителĕсене икĕ хутчен йышăннăччĕ. Ку хутĕнче Китайри Гуйчжоу провинцийĕн юрăпа ташă коллективĕ Мăн Сĕнтĕрти информаципе культура центрĕнче питĕ пуян концерт программипе савăнтарчĕ. "Халăхсем хушшинчи туслăхăн чикĕ пулмалла мар. Пĕр-пĕрин чĕлхине пĕлменни туслă çыхăнусене аталантарма чăрмав кӳреймест. Малашне те килĕштерсе пурăнмалла пултăр",– палăртрĕ район администрацийĕн пуçлăхĕ Ростислав Тимофеев юрăпа ташă ушкăнĕпе пирĕн района килнĕ Гуйчжоу провинцийĕн ют çĕр-шыв ĕçĕсен канцелярийĕн пуçлăхĕн çумĕпе – ют çĕр-шывсемпе тытакан туслăх обществин вице-президенчĕпе Ван Янпа тĕл пулнă май.

* * *

Июнĕн 24-мĕшĕнче, Республика кунĕнче, пĕтĕм чăвашсен тĕп уявĕ – иккĕмĕш Акатуй уявĕ иртрĕ. Унта Раççей Федерацийĕн субъекчĕсенчи тата чикĕ леш енчи çĕр-шывсенчи халăх пултарулăхĕн чăваш коллективĕсем, республикăри хуласемпе районсенчи пултарулăх ушкăнĕсем хутшăнчĕç. Пысăк пĕлтерĕшлĕ çак мероприятие хутшăнма районти "Муркаш" халăх фольклор ансамблĕ, ачасен ташă коллективĕ, ачасен Муркашри искусство шкулĕн "Гармония" вокал ансамблĕ тивĕçрĕç.

* * *

Чăвашсен Акатуй уявĕ шайĕнче Шупашкар заливĕ хĕрринче чăвашсен наци ялне йĕркеленĕ. Унта чăвашсен этнокультурине анлăн сăнланă. Чăвашсен авалхи йăли-йĕркипе кунта пирĕн районтан Чуманкассипе Йӳçкасси ял тăрăхĕсем паллаштарчĕç. Театрализациленĕ представленире республика çыннисемпе уяв хăнисене "Улах каçĕпе" паллашма интереслĕ пулчĕ.

Акатуй уявне Çатракасси ял тăрăхĕ те хутшăнчĕ. Вĕсем авалхи чăвашсен апат-çимĕçне, йăли-йĕркине сăнларĕç.

* * *

Июнĕн 24-мĕшĕнче Комсомольски районĕнчи Ф. Хайртдинов хресчен (фермер) хуçалăхĕн территорийĕнче Чăваш Республикин Ял хуçалăх министерстви, республикăн "Агро-Инновации" унитарлă хысна учрежденийĕ тата Комсомольски район администрацийĕ йĕркеленипе "Уй кунĕ – 2014" уçăлчĕ. Уçă тӳпе айĕнчи куравра хальхи вăхăтра çĕр ĕçĕнче усă курмалли тĕрлĕ йышши çĕнĕ техника хатĕрне кăтартаççĕ тата вĕсемпе паллаштараççĕ.

Курав паян хăйĕн ĕçне вĕçлет. Унта Муркаш район делегацийĕ те хутшăнчĕ. Делегаци шутĕнче район администрацийĕн пуçлăхĕ Ростислав Тимофеев, Ильич яч. хис., Суворов яч. хис., Е. Андреев яч. хис., Чкалов яч. хис. ял хуçалăх производство кооперативĕсен, "Путь Ильича" агрофирма представителĕсем пулчĕç.

В. ШАПОШНИКОВ.

Сăн ӳкерчĕкре: Мăн Сĕнтĕрти информаципе культура центрĕн сцени çинче – Китайри Гуйчжоу провинцийĕн пултарулăх коллективĕ.

Ăçта вĕренме каймалла?

Çамрăксене пĕлме

Техникумсемпе колледжсене, аслă шкулсене вĕренме кĕрекенсенчен заявленисем илес тапхăр июнĕн 20-мĕшĕнче пуçланчĕ.

Пирĕн республикăра хальхи вăхăтра профессин вăтам пĕлĕвне 27 професси патшалăх организацийĕнче, патшалăхăн мар 3 тата аслă шкулсен 2 филиалĕнче илме пулать. Ку çул бюджет вырăнĕсене 8 пин ытла абитуриент вĕренме кĕме пултарать, çакă иртнĕ çулхинчен 16 процент ытларах. Вĕренме кĕрекенсен ĕç хучĕсен пакечĕ çак документсенчен тăрать: заявлени, паспорт, аттестатăн оригиналĕ е копийĕ тата 4 сăн ӳкерчĕк. Хăш-пĕр вĕренӳ заведенийĕсенче пĕлӳ енне кура медицина справки те кирлĕ. Куçăмлă майпа вĕренме кĕрес текенсенчен заявленисене августăн 15-мĕшĕччен йышăнаççĕ.

Республикăри аслă шкулсене вĕренме кĕрес текенсем валли кăçал 3,5 пин бюджет вырăнĕ пурри паллă. Ку пĕлтĕрхинчен 6,6 процент ытларах. Заявленисем йышăнас тапхăр июлĕн 25-мĕшĕччен пырать. Специальноçсемпе тата вĕренме кĕмелли условисемпе аслă шкулсен сайчĕсенче паллашма пулать. Аса илтеретпĕр, абитуриент вĕренме кĕме харăсах 5 аслă шкул (виçĕ специальность таран) суйласа илме пултарать. Документсемпе пĕрле кăçал патшалăх пĕрлехи экзаменне тытни çинчен калакан свидетельство тăратмалла мар: вăл федерацин пĕрлехи базинче упранать. Пултарулăхпа çыхăннă специальноçсене суйласа илекенсен хушма конкурссене те хутшăнма тивĕ (аслă шкулсем хăйсем ирттереççĕ).

Выпускниксен хăш-пĕр категорийĕсем çăмăллăхсемпе усă курма пултараççĕ. Шкул ачисен Пĕтĕм Раççейри олимпиадин юлашки тапхăрĕн çĕнтерӳçисемпе призерĕсем тата тĕнче шайĕнчи предмет олимпиадисене хутшăннă Раççейĕн пĕрлештернĕ командисен членĕсем, вĕренме кĕме физкультурăпа спорт енне суйласа илнĕ Олимп, Паралимп тата Сурдлимп вăййисен призерĕсемпе чемпионĕсем аслă шкулсене экзаменсемсĕрех кĕме пултараççĕ.

Инвалид çамрăксем, 1 тата 2 ушкăн инваличĕсем, ачаран инвалидсем, çар суранне пула инвалид пулнисем, хĕсметре чирлесе кайнисем тата тăлăх ачасемпе ашшĕ-амăшĕн тимлĕхĕсĕр юлнă ачасем квотăпа палăртнă бюджет вырăнĕсенче вĕренме пултараççĕ.

Аслă шкулсене вĕренме кĕнĕ чух темиçе абитуриентăн пĕр пек балл пулсан ыттисенчен малтан тăлăх ачасене тата ашшĕ-амăшĕн тимлĕхĕсĕр юлнисене, инвалид ачасене тата 1, 2 ушкăн инваличĕсене, шалти ĕçсен органĕсенче вăй хурса пуç хунă сотрудниксен ачисене, уголовлă ĕç пурнăçлакан системăра, наркоконтроль службинче, пушара хирĕç кĕрешекен службăра ĕçлекенсен ачисене вĕренме илме ирĕк пур.

Çăмăллăхсемпе усă куракансен çак майпа пĕр аслă шкула тата пĕр специальноçпа кăна вĕренме кĕме юрать, ыттисене – пуринпе те пĕр пек условисемпе.

Физикăпа тата математикăпа патшалăх пĕрлехи экзаменĕсенче 70 тата ытларах балл пухнă, хамăр республикăри аслă шкулсене вĕренме кĕнĕ студентсене пĕрремĕш курсра Чăваш Республикин Пуçлăхĕн хушма стипендине – 2 пин тенкĕ тӳлеççĕ.

Июнĕн 27-мĕшĕ – Çамрăксен кунĕ

ХИСЕПЛĔ ÇАМРĂКСЕМ!

Сире çывхарса килекен Раççей çамрăкĕсен кунĕ ячĕпе чунчĕререн саламлатăп!

Çамрăклăх – кашни çыннăн пурнăçĕнчи чи илемлĕ те нихçан манăçми вăхăт. Çамрăк чухне пирĕнтен кашниех çутă шанчăкпа çунатланать. Ĕмĕт-тĕллевсем те сахал мар çак тапхăрта. Çĕнĕлĕхсене пурнăçа кĕртес, пысăк кăтартусем тăвас тесе çунатпăр. Çакна валли вăй-хăват та, кăмăл та çитет. Мĕн шутлани пурнăçа кĕресси вара йăлтах хамăртан килет. Паянхи çамрăксем çакна асра тытса пурăнасса шанас килет. Мĕншĕн тесен район пуласлăхĕ те, республика малашлăхĕ те, Раççей çирĕплĕхĕ те – йăлтах çамрăксен аллинче. Пирĕн çĕр-шывра çамрăксен политикин ыйтăвĕсене мала хураççĕ. Вĕренӳре, ĕçре пултаруллă çамрăксене хавхалантармалли мелсем хушăнсах пыни те çакнах çирĕплетет.

Эсир малашне те районăн социаллă пурнăçĕпе экономика аталанăвĕнче пысăк яваплăхпа вăй хурасса шансах тăратăп. Сывă пурнăç йĕрки, культура шайне, тавра курăма ӳстересси, спорта юратни паянхи çамрăксен кулленхи пурнăç йĕркин уйрăлми пайĕ пулса тăни савăнтарать. Малалла та пултаруллă та хастар пулăр.

Аслисен йăли-йĕркине тытса пырса, çĕнĕ шухăшăрсене пурнăçа кĕртсех пырăр. Пуçарулăхпа вăй-хăват сирĕн пĕрре те ан иксĕлтĕр. Çитĕнӳ хыççăн çитĕнӳ тума сире çирĕп сывлăх, юрату, телей сунатăп. Ĕмĕтĕрсем çитсе пыччăр, шухăшлани пурнăçа кĕтĕр. Умăрти çулăр уçăлсах пытăр.

Район администрацийĕн пуçлăхĕ
Р. ТИМОФЕЕВ.

Республикăра

Çурт-йĕр тăвасси анлăланать

Июнĕн 20-мĕшĕнче Чăваш Ен Пуçлăхĕ Михаил Игнатьев Мускавра Раççей Федерацийĕн строительство тата пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă хуçалăх министрĕпе Михаил Меньпе тĕл пулнă.

Михаил Игнатьев Михаил Мене Чăваш Енĕн строительство комплексĕн кăçалхи пилĕк уйăхри ĕçĕн итогĕсем çинчен каласа панă. Çавна палăртнă: пирĕн республика çĕр-шыври регионсем хушшинче пĕрремĕшсем шутĕнче патшалăхăн "Раççей çемйи валли пурăнмалли çурт-йĕр" программин участникĕ пулса тăнă. Асăннă программа шайĕнче республика территорийĕнче 2017 çул вĕçлениччен эконом креслă 210 пин тăваткал метр пурăнмалли çурт-йĕр хута ярĕç.

Тĕл пулу вăхăтĕнче Аслă Отечественнăй вăрçă участникĕсене пурăнмалли çурт-йĕрпе тивĕçтерессин, çавăн пекех Чăваш Республикинче федерацин 2011 – 2017 çулсем валли палăртнă "Таса шыв" тĕллевлĕ программине пурнăçа кĕртессин ыйтăвĕсене сӳтсе явнă.

Хальхи вăхăтра Раççей Президенчĕн вăрçă участникĕсене пурăнмалли çурт-йĕрпе тивĕçтерессе пирки йышăннă указне пурнăçласа Чăваш Енре 5751 ветеран хăйĕн пурăнмалли çурт-йĕр условине лайăхлатнă. Ку ĕç малалла пырать.

Федерацин "Таса шыв" программине пурнăçа кĕртме 2011 – 2013 çулсенче республикăна федераци бюджетĕнчен 945,6 млн. тенкĕ уйăрнă.

Михаил Мень Чăваш Ен строительство комплексĕн ĕçне лайăх енчен палăртнă.

Районта

Çамрăксен уявĕ

Июнĕн 27-мĕшĕнче Раççейри çамрăксен кунне Муркашра та савăнăçлă лару-тăрура уявлама палăртаççĕ.

Район администрацийĕн вĕренӳ, çамрăксен политики тата физкультурăпа спорт пайĕнчен пĕлтернĕ тăрăх уяв 18 сехетре "Сывлăх" физкультурăпа спорт комплексĕ умĕнче хаваслă ташă-юрăран пуçланать. Тепĕр сехетрен уявра районти ертӳçĕсен салам сăмахĕсемпе пĕрлех ĕçре хастар çамрăксене, тĕрлĕ конкурссемпе олимпиада çĕнтерӳçисене Хисеп татаТав хучĕсем парса чыслĕç.

Ди-джейсен конкурсне, 2014 çулта шкултан вĕренсе тухакан чи килĕшӳллĕ яшпа хĕре суйлассине, уяв вăхăтĕнчи сăн ӳкерчĕксене тӳрех пысăк экран çинче кăтартассине, кĕлетке çине ӳкерессине тата ытти конкурс ирттерме пăхса хунă. Шкул форми Совет саманинчен пуçласа паянхи кунччен мĕнле улшăнса пынине те çак уяврах курма пулĕ. Уяв çĕрлеччен тăсăлакан ташă каçĕпе вĕçленет. Çитсе курма тăрăшăр.

Н. ДИМИТРИЕВА.

Çырăнтару – 2014

Кĕркуннепе хĕлле хаçатсăр кичем

Хаклă вулакансем, вăхăт пачах юлмарĕ. "Çĕнтерӳ ялавне" июль уйăхĕнчен илсе тăма çак кунсенче çырăнăр. Кĕркуннепе хĕлле хаçатсăр кичем.

Ĕçсĕррисен е ĕçлекенсен шутĕнче?

Пирĕн интервью

Патшалăхăн тĕп саккунĕ – Конституци – кашни çынна ирĕклĕ ĕçлеме май парать: мĕнле професси, мĕнле ĕç суйласа илесси çынран хăйĕнчен килет. Хальхи вăхăтра вара "вăхăтлăх ĕçлеместĕп" е "ялантăх ĕç вырăнĕпе ĕçлеместĕп" тенине те илтме пулать. Апла пулсан ĕçлекен тата ĕçсĕр çын кам-ха вăл? Çакăн пирки калаçма чĕнтĕмĕр те эпир паян Муркашри халăха ĕçпе тивĕçтерекен центр ертӳçине Ираида ДИМИТРИЕВĂНА.

– Ираида Николаевна, ĕçсĕррисен шутне кама кĕртеççĕ?

– Çак ыйту нумай çынна пырса тивет. Хуравне икĕ мелпе палăртма пулать. Çын халăха ĕçпе тивĕçтерекен служба органĕсенче официаллă майпа регистрациленнĕ пулсанăна ĕçсĕррисен шутĕнче тесе калатпăр. Раççей Федерацийĕн саккунсен пуххисенче акă мĕнле палăртнă: "Ĕçлеме пултаракан, анчах та ĕçлемен тата ĕç укçи илмен, ĕç тупас тĕллевпе ĕçпе тивĕçтерекен служба органĕнче регистрациленнĕ ĕç шыракан тата ĕçлеме пуçлама хатĕр çынна ĕçсĕр тесе шутлаççĕ". Пирĕн районта хальхи вăхăтра ĕçсĕррисен шутĕнче 60 çынна яхăн.

Пĕтĕм тĕнчери ĕç организацийĕ ĕçсĕррисене урăхларах мелпе палăртать. Ятарлă тĕпчев вăхăтĕнче ĕçлемен, анчах та ĕç шыранă тата паянырах ĕçлеме тытăнас тĕллевлĕ 15–72 çулхи çынсене ĕçсĕр тесе шутлама ирĕк парать. Çапла вара ку мел çынсен хуравĕсемпе никесленнĕ. Паллах, тĕрĕс мар хуравсем те пулма пултараççĕ.

– Ĕçлекен çын кам-ха вара?

– Ĕçлекенсен йышне çаксем кĕреççĕ: çырса е сăмахпа калаçса тунă килĕшӳпе эрнере пĕр сехет те пулин ĕçлесе уншăн ĕç укçи е натурăпа мелĕпе тупăш илнĕ çын; харпăр хăй предприятийĕнче, харпăр хăй пуçарнă ĕçре е тăвансем патĕнче, вăл шутра ĕç килĕшĕвĕ тумасăрах ĕçлекен, ĕç паракан, хăй тĕллĕн ĕçлекенсем, çемье предприятийĕнче пулăшакан производство кооперативĕсен членĕсем; килти хушма хуçалăхра, вăрман хуçалăхĕнче, сунарпа, пулă ĕрчетнипе продукцие сутас е улăштарас тĕллевпе туса илекенсем; ĕçре чире пула, чирлĕ çынна пăхнине пула çуккисем тата ытти тĕрлĕ 6 уйăхран нумай мар тăсăлакан отпускрисем, ача çуратма, ăна висĕ çулччен пăхма отпуск илнисем; çар е патшалăхăн ытти службинчисем.

– Пĕлтĕртенпе ĕçе илекенсен пĕлтерĕвĕсем дискриминаци характерлă пулмалла маррине саккунпа çирĕплетрĕç. Çакăн пирки тĕплĕнрех каласа хăварăр-ха тархасшăн.

– Пĕлтĕрхи июлĕн 14-мĕшĕнче 162 № "О внесении изменений в Закон Российской Федерации "О занятости населения в Российской Федерации" и отдельные законодательные акты Российской Федерации" федераци саккунĕ вăя кĕчĕ. Вăл шăпах ĕç рынокĕнче ĕç вырăнĕсем пурри çинчен пĕлтерекен информацие çыхăннă.

Саккун ĕç вырăнĕсем пурри çинчен калакан пĕлтерӳсенче ĕçе илмелли çын тĕрлĕ условие тивĕçтермелли çинчен каласине чарать. Çапла май çыннăн арлăхне, расăна, национальноçа, хăш чĕлхепе калаçнине, унăн йăхне, пурлăхне, çемьери, социаллă лару-тăрăвне, должноçа, çул ӳсĕмне, ăçта пурăннине, тĕне мĕнле йышăннине, шухăшĕсене, общество пĕрлешӳсенче е социаллă ушкăнсенче тăнипе тăманнине, çавăн пекех ĕçченсен ĕç пахалăхĕпе çыхăнман ытти енсене кăтартасси чикĕленет. Федераци саккунĕ тăрăх асăннă хăшпĕр енсене обязательнăй майпа палăртма саккун ирĕк парать пулсан кăна палăртма юрать.

Ĕç вырăнĕсем пурри çинчен калакан дискриминаци характерлă пĕлтерӳсене саркăшăн Раççей Федерацийĕн Административлă право нормисене пăснисен кодексĕпе килĕшӳллĕн административлă явап тыттараççĕ.

– Калаçушăн тавах.

Н. НИКОЛАЕВА.

Ял тăрăхĕсенче

Очăкасси – авалхи ял

Çатракасси ял тăрăхне кĕрекен Очăкасси ялне документсенче пĕрремĕш хут асăнни çитес çул 420 çул пулать. Çавна халалласа çак ялта çуралса ӳснĕ Л. Морозов "Малая родина Оточево" кĕнеке пичетлесе кăларни çинчен хасатра пĕлтернĕччĕ.

Очăкасси – авалхи ялсенчен пĕри. Кунта чиркӳ те – малтан 1746 çулта йывăçран, кайран 1785 çулта чултан туса лартнă. Чиркӳ çумĕнче 66 теçеттин çĕр пулнă. Очăкасси ял ятне чиркӳ ячĕпе с. Богоявленское тесе палăртнă. Чиркӳ престол уявĕ ячĕпе кашни çулах Очăкасси пуххи ирттерме пуçланă. Таврари ялсемшĕн вăл питĕ пысăк уяв шутланнă.

Хуçалăхсенче çурхи ака-суха ĕçĕсене вĕçленĕ хыççăн акатуйсем ирттересси йăлана кĕрсен Очăкасси пуххин сумĕ самаях чакнăччĕ. Телее вăл каллех вăйланса аталанма пуçларĕ. Ку уява Очăкассисем кашни çулах Çимĕк (Троица) иртсен тепĕр вырсарни кунĕнче ирттереççĕ.

Кăçал Очăкасси пуххи июнĕн 15-мĕшĕнче пулчĕ. Уява ял халăхĕ тĕплĕн хатĕрленчĕ. Юр кайсанах тавралăха тирпей-илем кĕртес тĕллевпе темиçе субботник ирттерчĕç. Ял масарне тирпейлесси, кану паркне хăт кĕртесси, кĕтӳ çӳретме кĕпер тăвасси, ял урамĕсемпе обществăлла вырăнсене тасатасси – сахал-и халăхпа пĕрле тумалли ĕç?

Акă кĕтнĕ кун çитрĕ. Вырăнти чиркӳ настоятелĕ Алексей иерей уява ирттерме пилерĕ. Ял хастарĕсем Л.П. Морозовпа пĕрле Тотар çăви çине кайса асăнса килчĕç. Ку историллĕ вырăна палăртма унта кăçал юпа лартнăччĕ.

Кăнтăрла тĕлне ялти клуба халăх чылай пухăнчĕ: ял çыннисем те, хăнасем те. Малтанах Л.П. Морозовăн "Малая родина Оточево" кĕнекин презентацине ирттернĕ пирки тата "Анне халалĕ" видеофильм пăхса савăнчĕç. Чăваш халăх çыравçине Юхма Мишшине тимлĕн итлерĕç, кĕнекисене те туянчĕç. Ял çыннисене уявпа саламласа депутатсен районти Пухăвĕн депутачĕ А.Н. Иванов кăçал çуралнă ачасене, ялти хастарсене парнесем пачĕ, Çатракасси ял тăрăхĕн администрацийĕ обществăлла ĕçсенче хастар пулнисене Тав çырăвĕпе чысларĕ. 1905 – 1918 çулсенче Очăкасси чиркĕвĕнче ĕçленĕ Тарас Кириллов священник поэт тăванĕсем – Красноармейски районĕнчен килнĕ Александра Аркадьевна Яковлева çемйи пухăннисене илемлĕ юрă-ташăпа савăнтарчĕ.

Çак ялта çуралса ӳснĕ Кларăпа Владимир Степановсем уява автобус тытса килчĕç. Аличсемпе тата мăнукĕсемпе çеç килмен, Шупашкар районĕнчи Тутаркасси ялĕнчи Культура çурчĕ çумĕнчи "Леди–Данс" ташă ушкăнне те илсе килнĕ. Ăстасем ял çыннисене хăйсен пултарулăхĕпе савăнтарчĕç.

Ятман ял клубĕ çумĕнчи художество пултарулăх коллективĕ, Шетмĕпуçĕнчи Культура çурчĕ çумĕнчи пултарулăх ушкăнĕн солисчĕсем çынсене илемлĕ юрăсем парнелерĕç. Очăкассисем те хăйсен пултарулăхĕпе савăнтарчĕç. Чăн-чăн туслăх фестивалĕ пулса иртнĕн туйăнчĕ. Пурин сăн-пичĕ те савăнăçлă, телейлĕ. Депутатсен Çатракасси ял тăрăхĕн Пухăвĕн депутачĕ Ю.Г. Соловьев та чăтса тăраймарĕ, ентешсене уявпа саламланă май тăван ял çинчен илемлĕ юрă шăрантарчĕ.

Ку уяв пурин кăмăлне те çĕклерĕ. Тăван тавралăха, тăванлăха хаклама хистерĕ, туслăн пурăнма, ĕçлеме вĕрентрĕ. Клуб умĕнчи тӳремри çавра сĕтел хушшинче какай шӳрпи çисе туслăн калаçса ларни те уява илем кӳчĕ.

Ялтан аякра пурăнакансем те уява чылайăн килнĕ. Пĕр-пĕрне ыталаççĕ, паллашаççĕ, калаçаççĕ, уява ирттерме тăрăшнисене тав сăмахĕ калаççĕ. "Çитес çул темле пулсан та килме тăрăшатăпах, хамăн ачасене (е тăвансене) илсе килсе кăтартатăпах", – текен нумай пулчĕ. Юрă-ташă, вăйă-кулă сасси каçалапа кăна шăпланчĕ. Юлашкинчен вара çак пархатарлă ĕçе туса ирттерме Римма Илларионова библиотекарь чылай тимленине палăртса хăварнă пулăттăм.

Фаина МАТВЕЕВА.

Июнĕн 26-мĕшĕ – Наркомание хирĕç кĕрешмелли пĕтĕм тĕнчери кун

Йăнăш утăмран асăрханăр

Наркотик тесе организмăн психика тĕлĕшĕнчи йĕркеллĕ функцийĕсене улăштарма пултаракан, нумай хутчен усă курсан вара психика тата вăй-хал тĕлĕшĕнчен пăхăнтарса тăракан хăй тĕллĕн çитĕннĕ ӳсен-тăрана е искуственлă майпа тунă веществосене калаççĕ.

Хальхи пурнăçра çамрăксем наркотикпа усă курни çивĕч ыйту пулса тăчĕ. Наркотик çыннăн ăс-тăнне хавшатать, кăмăл-сипетне пĕтерет. Ăна пула преступлени тăвасси те ӳсет, вирус гепатичĕ, СПИД, ытти ерекен чирсем сарăласси вăйланать. Тĕслĕхрен, ВИЧ-инфекци ертнисенчен 75 проценчĕ – наркомансем.

Наркотика пăхăнса тăракансен хăйсен пĕрпеклĕхĕ пур: вĕсен пĕтĕм ĕмĕчĕ, ăнтăлăвĕ – наркотик илме ăçтан та пулин укçа-тенкĕ тупасси. Çакă вĕсен пурнăçĕнчи тĕп тĕллев пулса тăрать.

Наркомание "ерекен" чир теме те пулать – вăл ушкăнра саралать. Наркоманире чи хăратаканни – наркотикпа усă куракансем çак япаласăр пурăнайманнине кайран çеç ăнланса илни. Хăш чухне хăнăху икĕ-виçĕ уйăхран çирĕпленсе çитет, теприсем вара наркотикпа пĕрре усă курсанах хăнăхăва кĕрсе ӳкме пултараççĕ. Çавăнпа никамăн та: "Эпĕ тутанса çеç пăхатăп, уншăн нимĕн те пулмасть", – тесе калама кирлĕ мар. Енчен те çак наркăмăша тутанса пăхрăр пулсан тепĕр хут сăнав ан тăвăр, çак наркăмăша алла урăх ан тытăр. Пурнăçра унсăр та савăнăç, килĕнӳ тупма пулать.

Шел пулин те, наркотикпа усă куракансен шучĕ кулленех ӳссе пырать. Çамрăк çынна вара наркотикран хăтарма йывăртарах, мĕншĕн тесен унăн психики йĕркелесе çитеймен. Йĕри-тавра вара мĕн чухлĕ пĕлменни, илĕртекенни! Ытларах чухне çамрăксем мĕн патне çитсе тухасса пĕлмесĕр юлташĕсен ушкăнĕнче, вĕсемпе пĕр шухăшлă пулса, наркотик тутанса пăхаççĕ. Эпир вара, аслисем, çак наркăмăш мĕн туса хума пултарассине каласа кăтартма манса каятпăр е вăхăт тупаймастпăр.

Наркотикпа чарăнмасăр усă курсан наркоман вăтамран 7–10 çул кăна пурăнать, 15–20 çул таран пурăнакансем те пур. Ытларах чухне наркомансем ытлашши доза усă курнипе вилеççĕ. Наркотик сутакана çак наркăмăш нумай укçаллă тăвать, çавăнпа та вăл ăна кирек мĕнле майпа та çамрăка сутма тăрăшать. Малтан тутанса пăхма "ахалех" парать.

Ашшĕ-амăшĕсем, сирĕн ачăрсем вăхăта ăçта ирттернине, камсемпе туслă пулнине, мĕнле вĕреннине, тен килтен укçа çухалнине пĕлетĕр-и эсир?

Сирĕн ачăрсем хăйсене мĕнле тытнине сăнаса пăхăр-ха тата. Ачан кăмăл-туйăмĕ ялан улшăнса тăмасть-и? Ыйхи пăсăлман-и? Куç шăрçисем ытлашши пысăк е пĕчĕк марри? Аппетит пĕтмен-и е ытлашши нумай çимест-и? Сăптавсăрах хăйне япăх туймасть-и? Ӳсĕр чухнехи пек тыткаламасть-и? Ӳт çинче инъекци йĕрĕсем çук-и? Кил таврашĕнче пытарса хунă шприцсене, пĕлмен эмелсене, тĕтĕмленнĕ чашăк-тирĕке асăрхаман-и?

Енчен те сирĕн мĕнле те пулин шикленӳ çуралчĕ пулсан специалист патне çитме тăрăшмалла. Кун пек чухне малтанах сывалма пуçласан лайăхрах. Хамăр ачасен йăнăш çулпа ан кайччăр, тĕрĕс пурăнччăр тесе тăрăшасчĕ пирĕн.

В. ЕВДОКИМОВА,
наркологи пӳлĕмĕн медицина сестри.

Саламлатпăр

Хаклă та юратнă çыннăмăра – **Петр Геннадьевич МИРОНОВА** 65 çул тултарнă ятпа ăшшăн саламлатпăр. Хурçă пек çирĕп сывлăх, тулăх та вăрăм кун-çул, канлĕ ватлăх сунатпăр. Эсĕ çĕнĕ ĕçе пуçăнма хăват парса тăратăн. Тав туса мăнаçланатпăр санпа.

Саламлаканĕсем: мăшăрĕ, ывăлĕсем, кинĕсем, мăнукĕсем, тăванĕсем.

Сыпайри сăра заводĕнче водительте ĕçлекен **Александр Петрович ИВАНОВ** паян 55 çул тултарать. Эпир ăна юбилей ячĕпе чун-чĕререн, ăшшăн саламлатпăр. Чăваш сурпанĕ пек вăрăм ĕмĕр, иксĕлми телей, нумай çул пурăнма юман пек çирĕп сывлăх сунатпăр.
Саламлатпăр халь сана чăн юбилей çулупа.
Пул эс çирĕп те патвар, яланхи пекех хастар.
Эс утатăн, эс чупатăн, ĕçлемешкĕн тăрăшатăн.
Сывă пурнăç йĕркипе сан 100 çула çитмелле.

Салампа: пĕрле ĕçлекенсем.

Кĕскен

Вăйăсем пуçланчĕç

Республика кунне халалланă мероприятисенчен пĕри – республикăри çамрăк армеецсен 46-мĕш "Зарница" тата "Орленок" вăййисем. Вĕсем кăçал Патăрьел районĕнче иртеççĕ. Вăйăсем паян пуçланчĕç, ыран вара вĕсене савăнăçлă лару-тăрура усаççĕ. Пилĕк куна тăсăлакан вăйăсенче ачасене тĕрлĕ тĕрĕслев кĕтет, кунпа пĕрлех ОБЖ тата физкультура вĕрентекенĕсен "Учитель-наставник" конкурсĕ те иртмелле.

Республика вăййисенче пирĕн район чысне Муркашри вăтам шкулти "Родина" çарпа патриот клубĕ (ертӳçи В. Львов), Москакассинчи вăтам шкулти "Орленок" отряд (ертӳçи Ю. Иванов) тата Чуманкассинчи вăтам шкулти "Зарница" отряд (ертӳçи С. Романов) хӳтĕлеме тивĕçнĕ.

Тĕнче чупăвĕнче

Июнĕн 24-мĕшĕнче "Бег мира" эстафета пирĕн район урлă иртрĕ. Етĕрне районĕнчен "килекен" факела Нискассинчи шкулта вĕренекенсем йышăнчĕç. Вĕсем хыççăн Юнкăри, Москакассинчи тата Калайкассинчи шкулсенче вĕренекенсем пĕрин хыççăн тепри факел çĕклесе чупса ăна Шупашкар районне çитерчĕç.

"Бег мира" чупăва кашни çулах тĕнчери туслăха халалаççĕ. Раççей территорине – Сочи хулине – эстафета майăн 9-мĕшĕнче çитнĕ. Çунакан факел пирĕн çĕр-шывпа авустăн 8-мĕшĕнче Томск хулинче сыв пуллашать. Çапла вара Раççей тăрăх иртекен маршрут 19500 çухрăмпа таншать.

Слетра – вĕрентекенсем

Иртнĕ эрнере пирĕн района сакăр районти тата хулари географи учителĕсем килчĕç – республикăри тавра пĕлӳпе турист слечĕ Ильинка ял тăрăхĕнче иртрĕ. Вĕрентекенсем хăйсене тĕрлĕ енлĕ тĕрĕсленĕ: туристсен юррисене шăрантарнă, сут çанталăкри хатĕрсемпе усă курса тĕрлĕ япала ăсталанă, "туристсен пăтăрмахлă çулĕ" çинче вăй висĕнĕ тата ытти те. Çак слетри пĕтĕмлетӳпе пирĕн районти вĕрентекенсем иккĕмĕш вырăн йышăнма пултарнă.

Росреестрта

Куçман пурлăх пирки

Росреестрăн Чăваш Республикинчи филиалĕнчен пĕлтернĕ тăрăх 2014 çулхи июнĕн 30-мĕшĕнчен тытăнса кирек кам та куçман пурлăхăн кадастр выпискине тата кадастр паспортне электрон форматпа патшалăх услугисен порталĕ урлă (gosuslugi.ru) илме пултарать.

Раççей Экономика аталанăвĕн министерствин 2013 çулхи ноябрĕн 8-мĕшĕнчи 661 № "О порядке и способах направления органом кадастрового учета заявителю или его представителю кадастровой выписки об объекте недвижимости, кадастрового паспорта объекта недвижимости, уведомлений о приостановлении государственного кадастрового учета, об отказе в осуществлении государственного кадастрового учета, решений об отклонении заявления об исправлении технической ошибки, об исправлении технической ошибки, о необходимости устранения кадастровой ошибки в формате электронных документов с использованием информационно-телекоммуникационных сетей общего пользования, в том числе сети "Интернет", включая Единый портал государственных и муниципальных услуг (функций)" хушăвĕпе килĕшӳллĕн патшалăх услугисен сайчĕ урлă кадастр выпискине е кадастр паспортне илес тесен, документсем илесси пирки заявлени памалла пулать. Унтах хăварăн электрон почтин адресне те кăтартмалла. Асăннă почтăна сире электрон выписки е электрон паспорт ăçта пулни пирки ссылка ярса парĕç е ку документсене электрон почтине XML форматпа ярса парĕç.

Çавă та пĕлтерĕшлĕ. Электрон мелĕпе кадастр выпискипе кадастр паспорчĕсĕр пуçне кадастр учетне пăрахăçлани, учета илме килĕшменни пирки пĕлтерӳсене, çавăн пекех техника йăнăшĕсене тӳрлетни пирки документсем те илме май пулĕ.

Перекетлĕх

Приборсем вырнаçтармалла

Чăваш Ен çурт-йĕр патшалăх инспекцийĕ энерги ресурсĕсене шута илмелли приборсем вырнаçтарма кирли пирки аса илтерет. Çакна Федерацин 2009 çулхи ноябрĕн 23-мĕшĕнчи 261-ФЗ № "Об энергосбережении и о повышении энергетической эффективности и о внесении изменений в отдельные законодательные акты Российской Федерации" Саккунĕпе çирĕплетнĕ.

Шута илмелли харпăр хăй приборĕсене вырнаçтармалли тапхăрсене çапла пăхса хунă:

– газпа усă курнине шута илмелли приборсем – 2015 çулхи январĕн 1-мĕшĕччен;

– шывпа, электричество тата ăшă энергийĕпе усă курнине шута илмелли приборсем – 2013 çулхи июлĕн 1-мĕшĕччен.

Хальхи вăхăтра ертсе пыракан тата ресурссемпе тивĕçтерекен организацисем энерги ресурсĕсемпе усă курнине шута илмелли приборсене вырнаçтарас, улăштарас тата пăхса тăрас тивĕçсене пурнăçлаççĕ. Апла пулсан граждансем счетчик вырнаçтарма килĕшӳ тăвасшăн пулсан, вĕсен хирĕçлеме сăлтав çук. Асăннă килĕшĕвĕн хакне енсем пĕр-пĕринпе калаçса татăлса палăртаççĕ.

Хальхи вăхăтра шута илмелли приборсем вырнаçтарман хваттерсенче пурăнакансем пурăнмалли çурт-йĕрпе коммуналлă услугăсемшĕн çирĕплетнĕ нормативсемпе килĕшӳллĕн тӳлеççĕ. Хваттер хуçисен çавна пĕлни кирлĕ. РФ Правительствин 2014 çулхи апрелĕн 16-мĕшĕнчи 344 № йышăнăвĕпе килĕшӳллĕн енчен те хваттерсенче техника майĕсем пур çинчех коммуналлă услугăсене усă курнине шута илмелли харпăр хăй приборĕсене вырнаçтарман пулсан, 2015 çулхи январь уйăхĕнчен тытăнса асăннă услугăсемшĕн тӳлемелли коэффициентсене 1,1 тытăнса 1,6 таран ӳстерееççĕ. Апла пулсан тӳлев сумми 10 процентран тытăнса 60 процент таран ӳсет.

Республика кунĕ

Татьяна – чи пултарулли

Çĕртме уйăхĕн 24-мĕшĕнче Республика кунне уявларăмăр. Çавна май иртнĕ эрнере Шупашкарта "Раççей регионĕсем – тăнăç аталану" VII экономика форумĕ ĕçлерĕ. Унăн тытăмĕнче "Хуласемпе ытти территорисене социаллă çыхăнура аталантарасси" ирттернĕ мастер-класра нумай функциллĕ центрсен ĕçченĕсене чысларĕç. Çавна валли республикăра çулсерен иртерекен "Чăваш Республикин нумай функциллĕ центрсен чи лайăх ĕçченĕ" республика конкурсне пĕтĕмлетрĕç.

Калама кăмăллă, "Профессионалсем" номинацире патшалăх тата муниципалитет услугисем парассипе ĕçлекен Муркашри нумай функциллĕ центр специалисчĕ Татьяна Юрьевна Мясникова **(сăн ӳкерчĕкре варринчи)** çĕнтернине палăртрĕç.

Нумай функциллĕ центрсен ĕçченĕсем хушшинче палăрнă пирĕн юлташ асăннă учреждени аталанăвне пысăк тӳпе хывнине палăртмалла. Чăваш Республикипе ĕçлекен Росреестр Управленийĕн ĕç опычĕ çине таянса вăл ĕç йĕркелĕвне тивĕçлĕ шая лартрĕ. Муниципалитет услугисене "пĕр чӳрече" тытăмĕпе район администрацийĕн пайĕсем хушшинче çыхăнтарчĕ, информаци системине автоматизацилессине алла илчĕ, гражданенчен пĕрремĕш документсем йышăнма пуçларĕ.

Паян МФЦ тăнăç аталанса пырать. Çĕртме уйăхĕн 1-мĕшĕ тĕлне кунта гражданенчен пĕтĕмпе 2249 документ йышăннă. Вăл шутран федераци услугисемпе – 1383, республика услугисемпе – 121, муниципалитет услугисемпе – 745. Çак хушăра асăннă учреждени 718 консультаци панă.

Татьяна Юрьевна ял библиотекин 15 ĕçченне патшалăх услугисем парассине "пĕр чӳрече" тытăмĕпе йĕркелеме вĕрентрĕ. Çакăн хыççăн районти библиотекăсем пĕтĕмпе 111 ĕç йышăннă, 564 консультаци панă.

Конкурс çĕнтерӳçи хăйĕн пĕлĕвне ӳстерессипе тăтăшах ырă шывра пулни çĕнĕ ӳсĕмсене никĕслессе шанатпăр.

Т. КОРОЛЬКОВА,
районти нумай функциллĕ центр директорĕ.

"Симĕс ĕç çи" маршрутĕсемпе

Вăхăтпа туллин усă курăççĕ

Чкалов ячĕпе тата Чапаев ячĕпе хисепленекен пĕрлешӳллĕ хуçалăхсем кăçал пĕр йышра ĕçлеме пуçларĕç. Çакă вара кашнин яваплăхне ӳстерчĕ. Äна ăнланакансем вырăх апачĕ хатĕрлес тапхăрта та малашлăха шанса, ответлăха туйса ĕçе тухаççĕ. Владимир Никифоров механизатор (сăн ӳкерчĕкре) – çавăн пеккисенчен пĕри. Хăйне шанса панă МТЗ-82 трактора юсавлă тытса хастар механизатор унпа кашни кун ут çире.

– Çу кунĕсемпе туллин усă курни хĕлле ума тухĕ. Вырăх апачĕ çителĕклĕ пулсан хуçалăх экономики те тĕреклĕ пулĕ, – трактор кабинине кĕрсе ларнă май каласрĕ 30 çул ытла тракторпа ĕçлекен Владимир.

Козлятникран хатĕрленĕ утă рулонĕсем паян йăлтах фермăра.

– Икĕ хуçалăх ĕçченĕсем те паян çитес хĕл кунĕсем пирки шутласа ĕçе тухни тата мал ĕмĕтпе вăй хуни аталану çулни уçасса шанатпăр. Ыранхи кунпа пурăнмасан паян майĕ те çук, – терĕ пĕрлешӳтернĕ хуçалăхсене ертсе пыракан П. Ефимов.

Хуçалăх ĕçченĕсем ут çи кунĕсемпе туллин усă курни ырă шухăшсем çуратать.

А. БЕЛОВ
сăн ӳкерчĕкĕ.

«Симĕс ĕç çири» пушар хăрушсăрлăхĕшĕн

Янтă утăна упрар

Иртнĕ кунсенче районти пушар надзорĕн уйрăмне Константин КОСАЧЕВ (сăн ӳкерчĕкре) ертсе пыма пуçларĕ. Çĕнĕ ертӳçĕн тĕп тĕллевĕ – пушар хăрушсăрлăхĕпе районта тивĕçлĕ йĕрке тăвасси. Çак ĕçре вăл хăйĕн пĕтĕм опычĕпе тата пĕлĕвĕпе туллин усă курма шантарать. Районти çĕр ĕçченĕ паян «симĕс ĕç çире» вăй хунине тата çак тапхăр хуçалăхсен экономикине тĕреклетмелли никĕсе йĕркелемелли вăхăт пулнине ăнланса Константин Юрьевич паян «симĕс ĕç çири» пушар хăрушсăрлăхĕ пирки калаçма кăмăл турĕ:

– Калаçăва чĕннĕшĕн тавах. Çу кунĕсем – малашлăха пăхмалли вăхăт. Алă усса ларманнисем паян çитес хĕл валли ытлă-çитлĕ вырăх апачĕ янтăлама пултараççĕ. Вĕсем çак вăхăтра çителĕклĕ усă кураççĕ те. Анчах хирте ĕçленипе пĕрлех хăрушсăрлăх ыйтăвне те иккĕмĕш вырăна хăварас марччĕ. Ахальлĕн ыйхă вĕçтерсе ĕçлени самантрах кĕл пулса çилпе вĕçме пултарать. Асăрхарăр пулĕ, манăн сăмах пушар хăрушсăрлăхĕпе çыхăннă.

Районти ял хуçалăх производство кооперативĕсемпе хресчен (фермер) хуçалăхĕсенче тата килти хушма хуçалăхсенче паян çитес хĕл валли вырăх апачĕ хатĕрлессипе ĕçсем анлă пыраççĕ. Хресчен ыранхи кун пирки шутланине ырлатăп кăна, анчах çак тапхăрта пушар хăрушсăрлăхĕ пирки манмасан çеç тăрăшуллă ĕçпе ыранхи кун татах та тулăхрах пуласси пирки те иккĕленӳ çук. Çĕр ĕçченĕн çак ответлă тапхăрĕнче "хĕрлĕ автан" вăйилсе сиен кӳресрен кашниĕнех асăрханмалла: хирте те, килте те, тĕрлĕ харпăрлăх формиллĕ хуçалăхсенче те.

Ут çи – халăхпа техника ĕçе массăллă явăçнă тапхăр, ыранхи куна пăхса ĕçлемелли вăхăт. Кунта пушар хăрушсăрлăхĕ малти вырăнта пулмалли пирки калама та кирлĕ мар пек ĕнтĕ, анчах...

Районта ут çи çулленех пушар тухаслăхпа пуян. Тимлĕхе самантлăха çухатни вырăшар тонна типĕтсе янтăланă утă-улăма кĕл тăвать, хаклă та паха техникăна юрăхсăра кăларать. Çынсем самантлăха тимлĕхе çухатнипе пĕрлешӳллĕ хуçалăхсенче те, уйрăм çынсен килĕсенче те утă хранилищисемпе вырăх сарайĕсем, утă капанĕсем, ĕç тăвакан техника нумай çунса кĕлленет. Çакна шута илсе тата ял ĕçченĕн хальхи хĕрӳ ĕç çийĕ вут-кăвар алхаснипе ан "çуталтăр" тесе пĕрлешӳллĕ хуçалăхсенче çак ĕçсене кун йĕркине кĕртсе кая хăвармасăр пурнăçлама ыйтатăп:

1. Вырăх апачĕ хатĕрлекен тата упракан, ГСМ склачĕсене, машинăпа трактор паркĕсене, витаминлă курăк çăнăхĕ тунине тата упранине пушар хăрушсăрлăх тĕлĕшпе комиссипе пăхса тухмалла. Çав вырăнсенче шыв, пушар сӳнтермелли пирвайхи хатĕрсем, çыхăну, пушар çинчен сасă парса пĕлтермелли устройствăсем пулмалла.

2. Вырăх апачĕ хатĕрлеме хутшăнакан ĕçченсене, механизаторсемпе водительсене ĕç çинчи пушар хăрушсăрлăхĕн правилисемпе паллаштарса ятарлă журналта алă пустармалла.

3. Утă капанĕсене е утă рулонĕсем упранакан вырăнсене электричество линийĕсенчен 15 метртан, çул хĕрринчен 20 метртан, çуртсенчен 50 метртан кая мар вырнаçтармалла.

4. Утă çине хутшăнакан техникăна "хĕрлĕ автанпа" кĕрешмелли пирвайхи хатĕрсемпе тата хĕм сӳнтермелли устройствăсемпе çителĕклĕ комплектламалла.

Халĕ калана ĕç йĕрки пустуй сăмах мар. Вĕсене пурнăçран илнĕ. Йĕркене пăхăнманнисемпе вара çивĕч калаçу пулĕ. Кайран тесен ĕç çинчи хăрушсăрлăхшăн тăрăшса çак ансат правилăсене пурин те пурнăçламалла. Унпа пĕрлех çак хĕрӳ вăхăтра ведомство тата ирĕклĕ пушар хурал ĕçченĕсен служби не специалистсемпе вăйлатмалла. Пушар сӳнтерме пăхнă техникăна çителĕклĕ бензинпа, кирлĕ чухлĕ шывпа тытмалла, юсавсăр пушар машинисене хатĕррисен ретне тăратассипе маларахах тивĕçлĕ мерăсем йышăнмалла.

Пушар хăрушсăрлăх правилисене пăхăнса вăхăтра тата çителĕклĕ хатĕрленĕ вырăх апачĕ çитес хĕл кунĕсенче хуçалăх производствине пĕр хавшатмасăр тытса пыма пулăшĕ.

Пушар хăрушсăрлăхĕпе паян туса ирттернĕ ĕç çывхаракан хĕл вырмара та ытлашши пулмасса шанатăп.

Пахчаçă кĕтесĕ

Тухăçшăн паян тимлемелле

Пахчара ăшша юратакан пахча çимĕç калчине маларах хатĕрленĕ усă йăрансем çине куçарса лартнăранпа вăхăт самаях иртрĕ. Иртнĕ кунсенчи çумăрлă çанталăк вĕсене вăй илсе ӳсме лайăх тĕкĕ пулчĕ. Çу уйăхĕнче акса хăварнă çимĕç калчи те юлашки вăхăтри нӳрĕпе ăнса ӳссе кайрĕ. Манмалли çук, агротехника ĕçĕсене вăхăтра туса пырсан кăна пахча хăйĕн хуçине пуян тухăçпа савăнтарасса кĕтме пулать. Çавăнпа та акнă-лартнă калчана тĕрĕс-тĕкел пăхса ӳстерессишĕн кил хуçин паян тимлемелле.

Пахча çимĕç лайăх тухăçпа савăнтартăр тесен ӳсен-тăран тĕммисене ӳссе аталанма пур условие те вăхăтра туса памалла. Халĕ, сăмахран, кишĕрпе петрушка, кăшманпа çарăк йăранĕсене çумласа сайралатмалла. Сайралатнă хыççăн калчана шăварнипе пĕрлех ретсем хушшине кăпкалатассине те манăçа хăвармалла мар. Çак ĕçсене каç енне, хĕвел анса ларас умĕн пурнăçласан аванрах. Äшă кунсенче йăрансене çумран таса тытасси пирки те манмалла мар. Çакă та пулас тухăçăн пĕр пайĕ пулса тăрать.

Купăстана, çарăка, редисопа хăяра т. ыт. те курăк пыйти (тля) кăмăллать. Унпа тулăх кĕрешме сиенлĕ им-çамсем вырăнне пахча çимĕç калчине кĕл шывĕпе шăварни пулăшать. Шĕвеке хатĕрлеме 10 литр шыв çине пĕр стакан йывăç кĕлĕ хушмалла та лайăх пăтратса ирчен лартмалла. Ирпе тепре пăтратса илмелле те сăрăхтарнă хыççăн йăрансене сирпĕтмелле.

Купăстапа кишĕре, сухана тата ытти пахча çимĕçе сиенлĕ хурт-кăпшанкăсенчен хӳтĕлеме "Алатар" препарат пысăк пулăшу парать. 5 миллилитр препарата 5 литр шывпа лайăх хуташтармалла та ӳсен-тăран çине ирхине е каçхине сирпĕтмелле.

Хăярпа помидора тĕрĕс-тĕкел аталанма тата нумайрах çимĕç туса илме "Завязь" препаратпа усă курни вырăнлă. Помидор ӳснĕ вăхăтра ăна уйрăмах тĕрлĕ чир-чĕртен хӳтĕлемелле. Фитофторозран сыхланма помидор тĕммисене "Фитоспорин-М" биофунгицидпа е ешĕл сенкер хушнă ытти препаратсен ирĕлчĕкĕпе имçамлани пысăк пулăшу пулать.

Ял çыннин çак вăхăтра "иккĕмĕш çăкăр" пирки те манмалла мар. Çумлана çĕр улмине колорадо нăрринчен хӳтĕлеме "Искра", "Танрек" тата ытти инсектицидсем лайăх пулăшаççĕ.

Сăмахăма вĕçленĕ май вулавçăсене тепĕр хут çакна аса илтеретĕп. Пахча çимĕç калчине сиенлĕ хурт-кăпшанкăпа тĕрлĕ чир-чĕртен хӳтĕлемелли им-çамсемпе ирхи-каçхи вăхăтра тата уяр çанталăкра усă курни вырăнлăрах. Кун пек чухне вĕсен эффективлăхĕ пысăк.

Аса илтереме. Пахчара наркăмăшлă препаратсемпе усă курнă вăхăтра хăрушсăрлăх техникине çирĕп пăхăнмалла. Унсăрăн сывлăхшăн пысăк сиен пулĕ.

Йĕркене пăхăнсан тата пысăк тухăçшăн паянах ытлă-çитлĕ тимлесен кĕр кунĕсен çитсен çирĕп нӳхреп пушă пулмĕ.

Пурне те ăнăçу сунса А. ШАРИКОВ
пахчаçă.

Тереç ялĕ.

Вĕсем кашниех ыр ятлă

Иртен пуçласа каçчен ĕçре ирттерекеншĕн вăхăт иртни сисĕнмест. Хуçалăхсем хушшинчи "Моргаушская" строительство организацийĕ те кăçал 55 çул тултарчĕ. Раççей Федерацийĕпе Чăваш Республикин тата районăн ĕç планĕсене палăртнă вăхăтра пурнăçлассишĕн вăй хурать коллектив. Кунта ĕçлекенсем, ытларах çамрăксем пулин те, аслисен ĕç йĕркине çирĕп алăра тытса пыни курăнать – уйрăмах пуçланă ĕçсене кĕске вăхăтра тата пахалăхлă пурнăçлассипе. Çакă вăл кунти çамрăксем малашлăха пăхса аслă юлташĕсен ĕç опытне туллин алла илни пирки калать.

– Хамăр пуçăннă ĕç йĕрки çамрăксен аллинче те пурнăç уттинчен тăрса юлманни савăнтарать. Эпир вĕсем пурнăçланă ĕçсене пăхса паян организаци аталанăвĕшĕн хĕпĕртетпĕр. Çĕнĕрен çĕкленекен нумай хваттерлĕ çуртсене çамрăксем суйлани, çуртсен кил хушшийĕсенче ачапăча сасси янăрани районăн социаллă пурнăçпа экономика аталанăвĕ малалла утнине çирĕплетет, – терĕ ĕçтешĕсем çине пăхса асăннă организацире 38 çул штукатур-малярта тата çак ĕçченсен бригадирĕнче ĕçленĕ Венера Золототрубова **(сăн ўкерчĕкре сулахайран 3-мĕшĕ)**. Унăн ĕçтешĕсем (сулахайран сылтăмалла) Т. Миронова (каменщицăра чылай ĕçленĕ), А. Васюхина экономист, Т. Тимофеева штукатур-маляр (ĕç стажĕ 37 çул, паян та кулленех ĕçре), М. Романова штукатур-маляр (кăçал тивĕçлĕ канăва кайрĕ), Л. Хошкина каменщица (ĕç стажĕ 38 çул, паян та кулленех ĕçре) Венера Анатольевна сăмахĕпе килĕшнине пĕлтерчĕç.

Районăн ĕçчен çыннисем

"Моргаушская" МСО çĕкленĕ çуртсем паян района илем кĕртеççĕ. Строительсен алли юсаса хăт кĕртнĕ çуртсем çине район çыннисем тата Муркаш хăнисем ытараймасăр пăхаççĕ.

А. БЕЛОВ сăн ўкерчĕкĕ.

Объявления

Продаю ПЕСОК, ГРАВМАССУ от 10 до 15 тонн. Доставка. Тел.: 8-903-065-60-58. 39-68.

Консалтинговая компания «ВИКТОРИЯ»
- Представительство интересов в судах;
- Подготовка исков, договоров, жалоб;
- Сделки с недвижимостью, в т.ч. с земельными участками;
- Риэлторские услуги (покупка, продажа, аренда);
- Услуги по оценке недвижимости;
- Взыскание по КАСКО, ОСАГО;
- Регистрация, ликвидация организаций, ИП;
- Бухгалтерский и кадровый учет.

Адрес: с. Моргауши, ул. Мира, д. 6, офис 119
Тел.: 62-4-43, сот. 8-903-358-64-48
г. Чебоксары, ул. Т. Кривова, д. 4а. Тел. 44-64-48
сайт: www.victoria-ooo.ru

ПИЛОМАТЕРИАЛЫ ОБРЕЗНЫЕ: 25х100; 25х110; 25х120; 25х130; 25х150; 25х200; 50х120; 50х150; 50х180; 50х200. БРУСЬЯ: 100х100; 100х150; 100х200; 150х150; 150х200. БЛОКИ, КИРПИЧИ, ЦЕМЕНТ. Тел.: 8-903-346-40-58, 8-905-346-63-36. 1-11.

ПРОДАЮ ГРАВМАССУ, ПЕСОК, КЕРАМЗИТ, БЛОКИ, КИРПИЧ. Тел.: 8-905-199-69-33. 16-27.

НАТЯЖНЫЕ ПОТОЛКИ
Тел.: 8-927-667-40-92. 11-22.

ПРОДАЮ ПЧЕЛОСЕМЬИ, ПЧЕЛОПАКЕТЫ И МЕД. Тел.: 8-908-309-66-75. 7-10.

Провести лето вместе с КПК «Содружество» - это удобно и выгодно!

ЗАЙМЫ
- *на строительство, ремонт и благоустройство,*
- *на подготовку к школе,*
- *на покупку бытовой техники, мебели,*
- *на отдых и просто на мечту.*

для пайщиков кооператива

Кредитный потребительский кооператив "Содружество"
с.Моргауши, ул.50 лет Октября, 23
62-6-86, 8 900 333 0001

кредитный потребительский кооператив граждан «КапиталЛ»
КапиталЛ
www.kapital-21.ru
Поможем и приумножим!
ПРИНИМАЕМ СБЕРЕЖЕНИЯ
Личные сбережения застрахованы ЗАО АСК «Инвестстрах»
29% Выгодный вид сбережений от 50 000 до 700 000 руб., от 6 месяцев до 3 лет*
ВЫДАЕМ ЗАЙМЫ ОТ 2,2% **
Процентная ставка по сбережениям от 6 % до 33 % годовых в зависимости от срока договора. Срок заключения договора от 1 до 36 месяцев. Выплата % производится ежемесячно либо по окончании срока действия договора. Принимаем сбережения от 5 000 руб. до 1 000 000 руб. *Данный вид сбережений доступен каждому члену КПКГ "КапиталЛ". При досрочном расторжении договора процентная ставка рассчитывается по программе "До востребования", 6% годовых. **Процентная ставка по займам составляет от 2,2% до 2,7% (от 52,8% до 64,8% годовых) от 10 000 до 500 000 руб. в зависимости от вида займа. Процентные ставки указаны за 2 недели пользования займами. Для вступления в КПКГ "КапиталЛ" необходимо оплатить вступительный взнос - 50 руб., обязательный паевой взнос - 200 руб. (при выходе из кооператива сумма обязательного паевого взноса пайщику возвращается. Услуги предоставляются только пайщикам кооператива).
с. Моргауши, ул. Мира, 5а
8-800-700-59-52
49-59-52
КПКГ «КапиталЛ» является членом некоммерческого партнерства «Саморегулируемая организация кредитных потребительских кооперативов «Союзмикрофинанс» ОГРН 1132130001222 КПКГ "КапиталЛ" только для членов кооператива, подробности по телефонам.

Организация реализует: песок речной, гравмассу (ОПГС), щебень различных фракций. Без посредников. Низкие цены. Шешкарская пристань, Моргаушский район. Тел.: 8-927-995-07-51, 8-937-384-06-50. 18-19.

Прогноз погоды

	среда 25 июня				четверг 26 июня				пятница 27 июня				суббота 28 июня				воскресенье 29 июня		
Местное время	04	10	16	22	04	10	16	22	04	10	16	22	04	10	16	22	04	10	16
Облачность %																			
Осадки мм																			
Температура °С	**+12**	**+15**	**+17**	**+15**	**+11**	**+14**	**+13**	**+11**	**+8**	**+12**	**+13**	**+11**	**+11**	**+15**	**+19**	**+15**	**+10**	**+8**	**+8**
Давление мм	741	741	741	740	740	741	744	746	746	746	744	741	736	**733**	**732**	**732**	**733**	737	742
Влажность %	**91**	66	51	71	88	66	55	69	87	63	65	**97**	**100**	**96**	63	**92**	**99**	**93**	88
Ветер м/с	4	6	7	3	4	7	7	3	2	1	3	6	4	1	6	3	9	9	9
	Ю-З	Ю-З	Ю-З	Ю-З	Ю-З	З	З	З	З	Ю-В	В	В	В	Ю-В	Ю	Ю-З	С-З	С-З	З
Солнце восход / заход		04:07	21:43			04:08	21:43			04:08	21:43			04:09	21:42		04:10	21:42	
Луна восход / заход		03:07	19:33			03:50	20:25			04:41	21:08			05:38	21:44		06:39	22:13	

Пĕлтерўсем. Объявления

Вниманию представителей малого и среднего бизнеса Моргаушского района!!!
26 июня 2014 года в 14.00 час. в конференц-зале производственного бизнес-инкубатора с. Моргауши состоится очередное заседание совета по развитию малого и среднего предпринимательства при главе администрации Моргаушского района, с участием Иванова Владимира Николаевича, уполномоченного по защите прав предпринимателей в Чувашской Республике. Приглашаются все желающие.

Продаем: доски 25–50 мм (обрезные, необрезные), брус любого сечения, жерди, подтоварник. Цена договорная, доставка по району бесплатно. Тел.: 8-927-667-28-32, 8-919-679-18-11. 5-10.

СПУТНИКОВЫЕ АНТЕННЫ. АКЦИЯ!!! Снижение цен! ТРИКОЛОР, НТВ+, ТЕЛЕКАРТА от 3000 руб. Эфирные цифровые приемники от 1200 руб. Обмен старых ресиверов на новые! Дилер, установщик по району. Тел.: 8-906-385-29-30. 10-10.

БЕТОН, РАСТВОР всех марок. Доставка. Дешево. Тел.: 8-927-668-87-78. 9-43.

Ĕне, вăкăр, тына, пăру, сурăх туянатпăр. Тел.: 8-987-665-02-13. 1-10.

* * *

Кольца колодцев ж/б (замковые, простые) D-0.7:1.0:1.5, крышки, днища. Бурение индивидуальных колодцев и скважин. Доставка. Тел.: 8-902-327-82-52. 19-21.

* * *

Услуги мини-экскаватора. Выполняем работы по прокладке коммуникаций, копке фундамента и т. д. Ковши 60 см, 40 см, 20 см. Ширина экскаватора 1м 50 см, вес 3 т. Цена: 1000 руб/час. Выезд. Тел.: 8-987-660-83-82. 2-10.

* * *

Пластиковые окна и натяжные потолки. Замер и консультация бесплатно. Гарантия качества по разумным ценам. Тел.: 36-09-30, 8-927-668-81-54. 9-11.

6-10.
компания **немецкие ОКНА И ДВЕРИ**
• замер • доставка (бесплатно)
• установка под ключ
8(927)844-78-11
всего от 2900 руб. кв.м.

* * *

ПЕСОК речной, ОПГС (гравмасса), БОЙ КИРПИЧА. Доставка. Тел.: 8-927-667-68-64. 8-10.

* * *

Продаю дома (деревянный и кирпичный) с надворными постройками и земельным участком в с. Моргауши. Возможен обмен на квартиру. Тел.: 8-968-628-39-00, 8-905-029-21-85. 1-2.

* * *

Кирпич, керамблоки, колодезные кольца, цемент. Доставка. Тел.: 8-962-321-36-80. 4-4.

* * *

Требуются строители в Москву и в Подмосковье для отделки зданий МВД. Сварщики – 2000 руб. в день, разнорабочие – 1500 руб., отделочники – сдельно. Расценки хорошие. Питание, проживание. Тел.: 8-925-526-61-93. Валентин Борисович. 3-4.

* * *

В ЗАО «Моргаушский кирпичный завод» требуются работники смежных профессий, машинисты экскаватора, токарь. Оплата сдельно-премиальная, своевременная. Телефон для справок: 62-3-47. 5-6.

* * *

Продаю пиломатериалы, срубы 3м.х3м., 6м.х6м. в наличии и на заказ. Тел.: 8-987-579-85-90, 8-908-840-00-33. 2-5.

* * *

Пĕрре тата пиллĕк пăрулană чуптарнă ăратлă ĕнесене пăрушĕсемпе пĕрле сутатăп. Тел.: 8-937-954-00-18.

* * *

Бурение колодцев. Колодезные кольца. Доставка. Установка. Тел.: 8-927-668-96-96. 1-5.

* * *

Продаю трактор Т-25, 1988 года выпуска; косилку. Тел.: 8-909-305-54-21.

* * *

Виççĕ пăрулană хура-шурă ĕне пăрушĕпе пĕрле сутатăп. Тел.: 8-905-199-92-77.

* * *

Продаются: четырехкомнатная квартира в с. Моргауши с индивидуальным отоплением (или меняю на две однокомнатные квартиры); дом в д. Шупоси (Большесундырское сельское поселение) с надворными постройками; бараны. Тел.: 8-905-340-68-50.

* * *

Продаются: 2 коровы черного цвета, отел в январе; телята, трехмесячные, черно-белого цвета. Тел.: 8-952-025-18-07, 8-967-792-54-69.

* * *

Требуется пастух для выгула овец. Зарплата – 15000 руб. Питание, проживание – бесплатно. Тел.: 8-965-683-61-71.

* * *

Июнĕн 28-мĕшĕнче Кивĕ Матьăк ялĕ 220 çул тултарнине халалланă уяв иртет. Хăнасене яла 13 сехете йыхравлатпăр. Тел.: 8-909-304-10-85.

Муркаш райпо коллективĕ хатĕрлев пайĕнче водительте ĕçлекен П.Н. Корчагинăн

АМĂШĔ

вилсе кайнă пирки çывăх çыннисемпе, тăванĕсемпе пĕрле чĕререн хурланни çинчен пĕлтерет.

Муркаш районĕнчи «Çĕнтерў ялавĕ» хаçат
УЧРЕДИТЕЛЬСЕМ:
Чăваш Республикин Информаци политикин тата массăллă коммуникацисен министерстви

ЧР Информаци политикин тата массăллă коммуникацисен министерствин "Муркаш районĕн «Çĕнтерў ялавĕ» хаçат редакцийĕ» Чăваш Республикин хай тытăмлă учрежденийĕ.

Тĕп редактор А.И. ТИХОНОВ.
АДРЕС: 429530, Чăваш Республики, Муркаш ялĕ, Мир урамĕ, 9А çурт.
ТЕЛЕФОНСЕМ: тĕп редактор - 62-1-36, бухгалтери - 62-1-35,
пайсем: общество пурнăç пайĕ - 62-2-82, экономика тата социаллă пурнăç пайĕсем - 62-1-38.
Факс: 62-1-36; E-mail: morpress@cbx.ru, redaction@cbx.ru

Çыхăну, информаци технологийĕсен тата массăллă коммуникаци сферине пăхса тăракан Федераллă службăн Чăваш Республикипе – Чăваш Енпе ĕçлекен управленийĕ 2012 çулхи юпа уйăхĕн 11-мĕшĕнче ПИ ТУ 21-00249 № регистрациленĕ.

Калăпăшĕ 1,0 пичет листи.
Ал çырăвĕсене рецензилемеççĕ, каялла тавăрса памаççĕ, 2 страницăран пысăкраххисене йышăнмаççĕ.
Рекламăпа пĕлтерўсен чăнлăхĕшĕн вĕсене паракансем яваплă.

ИЗДАНИ ИНДЕКСĔ: 54822.
Хаçат юн тата шăмат кунсерен тухать.
Номер дежурнăйĕ Шапошников В.Л.
Пичете панă 24.06.2014 ç.
Пичете памалли вăхăт: графикпа – 17 сех. 20 мин, чăннипе – 17 сех. 20 мин.
Заказ Тираж 5135.

Номер набран и сверстан в АУ ЧР «Редакция Моргаушской районной газеты «Çĕнтерў ялавĕ», отпечатан в типографии ГУП "ИПК "Чувашия": 428019 г. Чебоксары, пр. И. Яковлева,13. Качество печати соответствует оттискам, предоставленным редакцией.